

El Mar d'Agustí Villaronga

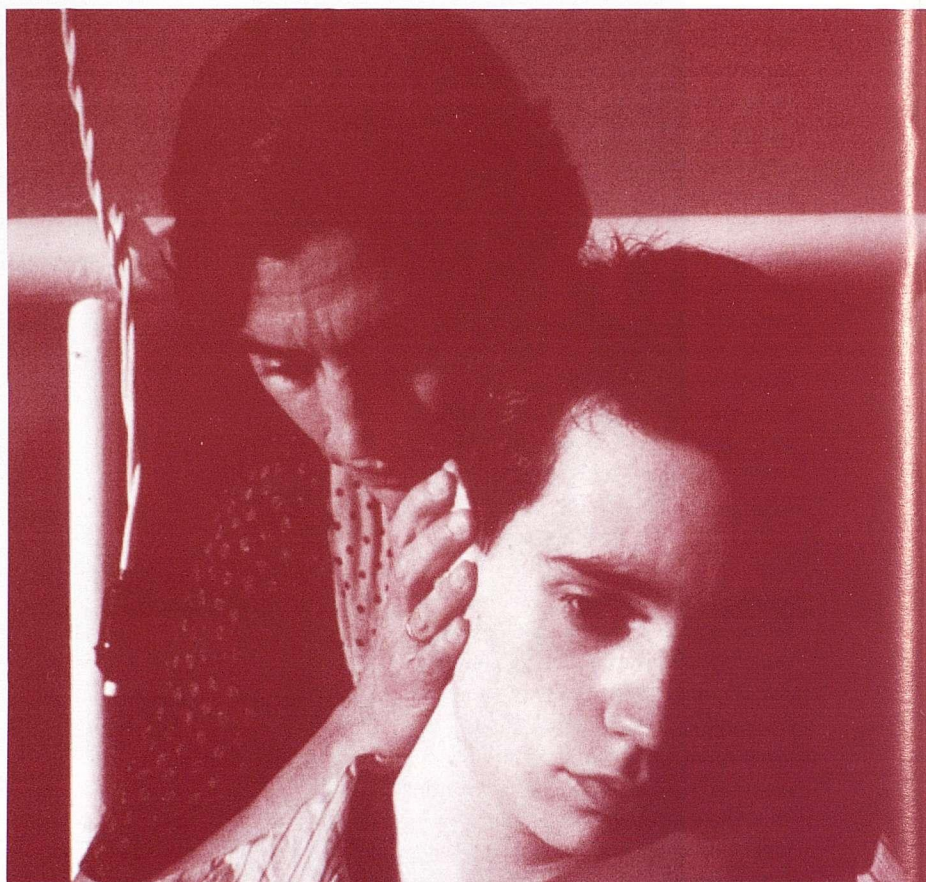
Josep Franco i Giner

(A València l'han passada subtitulada en castellà)

L'escarabat defensa la torre, el seu castell, enfilat a la cota més alta del fem. La fam de fem el fa poderós. Allò mesquí pot esdevenir niu de força. I no hi ha res més mesquí que la fam. Una fam de pau impossible si no és capbussant el cap a la mar. La fam de sortir de l'escalfor de la sang i la terra agra. La mar com a refugi del pes que s'ha de suportar. El teu propi cos nafra d'odi, d'impotència. El 'se' mostrant-se en la seva més esplendorosa ostensió. Tan incommensurablement pesat que solament troba recer allà on la g s'esmorteeix.

Un film que reprèn el pols d'alguns anteriors (*Tras el cristal*). Un film dur de pair. De bon començament una imatge que es fa esfereïdora si no has estat un nin de jugar a arca. I cada dia n'hi ha menys, d'aquests. De petit no teníem cap dubte ni un a obrir-li el cap d'una codolada a un altre nin i tocar la seva sang calenta mentre comprovàvem si la ferida feta era molt o poc profunda. Com en aquella imatge lynchiana. La fatalitat era assumida així, tranquil·lament. Una mala passada que podia tenir forma de bacil i el retir en plena vida a un espai paradisiac de difícil accés. Normalment aquests llocs s'anomenen *Porta Coeli*, 'Portacelli', pronunciat a la italiana. Són les portes del cel, on s'entra arrossegat, amb els peus per davant. Només en el cas de dir-se *Ramallo*, inscripció en el cos que el vol alliberar de la dependència d'altres, es pot decidir a *contrario* i no assumir el fat, que tanmateix es du escrit a la pell.

El film és una desfilada de despropòsits, encetats a la Guerra Civil, però arrelats a la terra de molt més enfora. No es tracta d'anacronismes d'uns anys de fam que s'allargassen com una ombra fins l'esclat de la llum turística, llum de plom i asfalt, de duros fàcils i cui-xa mai vista. És més aviat un ucronisme sense marges. La sang que brolla pertot raja sense límits barrejada amb la terra. Excel·lent el gest del nin que

mulla amb saliva temptant de rentarlo el rostre del nin mort. Tots dos rostres estan marcats de sang i terra. Els límits els posa la mar. Els límits de la passió; del poder dictatorial; de la impotència pel sexe; de la impossibilitat d'independència; de la presó de la mort; de la malaltia. Els límits més enllà dels quals tot és desconegut, però que paga la pena traspasar. Deixar la casa i cercar el silenci. Un silenci que esborri la manca de vida, ser la meuca del patró, la forastera embrutida. Com en els films de la *Cifesa* republicana, l'única sortida de la dona és Déu. Aquí com allà serà l'honor qui treballi els solcs de l'esdevenidor. Per aquest es matarà, es violarà, es deixarà morir. Un honor, però, contràriament al mesetari, de tons envellutats.

El guió conté un excés que impedeix el grau desitjat de versemblança necessari de qualsevol ficció. Encara que atesa la grandària de l'illa passa desa-

percebut pels autòctons: fer coincidir tots els personatges al sanatori; bastava fer-nos veure que dos amics del passat, malalts de la mateixa cosa, vagin a coincidir al mateix lloc especialitzat. La posada en escena, en tots els seus aspectes, ajustada i transmissora d'una claustrofòbia que ens recorda la dels films de gènere. La fulla d'afaitar, les creus de la mort, els títols de crèdit tenen a veure amb altres films d'assassins psicòtics, encara que aquí és una mera qüestió de supervivència. La sang vehicula tota l'escena i forma part del paisatge quotidià, desbordada. La posada en sèrie té moments magistrals, com aquell meticulós cercar la fusta del somier i apartar-la acuradament per millor encertar el cop al cap mortal. O l'inici del film, el punt màxim del qual és aquell instant en què hom arrossega el cos mig mort del nin per millor rematar-lo fins una pedra punxeguda. La mar com a frontera que l'escarabat no pot traspasar. ■